

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Kartleggingsrapport 2018

Internasjonale aktivitetar ved dei vidaregåande skulane i Hordaland fylkeskommune

OM RAPPORTEN

Ansvarleg avdeling/eining: Opplæringsavdelinga
Kontaktinformasjon/ e-post: Lene Fjeldsbø lene.fjeldsbo@hfk.no

Dato/ev. versjonsnr.

INNHALD

1 BAKGRUNN	5
2 GJENNOMFØRING AV KARTLEGGINGA 2018	5
3 TOPP 3 AV DEI VIKTIGASTE FUNNA	5
4 TILBAKEMELDINGAR OM AKTIVITETAR I 2018	6
4.1 Aktivitetsnivå:	6
4.2 Typar internasjonale aktivitetar	7
4.3 deltaking: «Internasjonale aktivitetar innan alle utdanningsprogram»	9
4.4 Geografisk fordeling	10
4.5 gjennomføring av aktivitetane	12
4.6 førebuing av internasjonale prosjekt	13
5 INTERNASJONALISERING «HEIME»	14
6 PLANLAGDE AKTIVITETAR FOR 2019	15
7 HINDRINGAR FOR INTERNASJONALISERING	16
8 MOTIVASJONEN BAK OG EFFEK TAR AV INTERNASJONALISERING	17
8.1 Motivasjon for internasjonalisering.....	17
8.2 effektane av internasjonalisering	19
9 INFORMASJON OG OPPFØLGING.....	20

Figur 1: Aktivitetsnivå 2018	6
Figur 2: Prosentdel av skular som har hatt internasjonale aktivitetar 2007-2018	6
Figur 3: Elevutveksling: EU-program samanlikna med "elevturar"	8
Figur 4: Aktivitet fordelt på utdanningsprogram.....	10
Figur 5: Aktivitet i samarbeidsregionane	11
Figur 6: Topp ti europeiske samarbeidsland 2018	11
Figur 7: Samarbeid i Afrika, Asia og Nord-/Sør-Amerika 2018	12
Figur 8: Planlagde aktivitetar som ikkje vart gjennomført 2018	13
Figur 9: Hjelpemiddel i planlegging og oppfølging av internasjonale prosjekt (2014-2018)	13
Figur 10: Internasjonalisering heime (2013-2018).....	14
Figur 11: Planlagde aktivitetar for 2019.....	16
Figur 12: Hindringar for internasjonaliseringsarbeidet (2012-2018).....	17
Figur 13: Hovudmotivasjon for internasjonalisering 2018	18
Figur 14: Informasjon.....	20

1 Bakgrunn

Hordaland fylkeskommune ønskjer at internasjonalt arbeid skal vere ein integrert del av fylkeskommunen sin innsats for å utvikle hordalandssamfunnet. Internasjonaliseringsarbeidet inkluderer dermed skulane våre, og frå 2007¹ har det vore gjennomført kartlegging av dei internasjonale aktivitetane ved dei fylkeskommunale vidaregåande skulane i Hordaland. Fram til 2014 var kartlegginga årleg, deretter annakvart år.

Målet med kartlegginga er å få ei oversikt over aktivitetsnivået til skulane og kva for aktivitetar dei har og deltek i. Kartlegginga gir i tillegg innsyn i kva som er motivasjonen bak og eventuelle hindringar for det internasjonale arbeidet, samt nokre spørsmål om oppfølgingsarbeid og tilrettelegging.

Kartleggingsrapporten presenterer ei oversikt over internasjonale aktivitetar som skulane melder om at dei har hatt i 2018. Rapporten vil, der det er muleg og relevant, samanlikne resultatane med tidlegare års kartleggingar. Med bakgrunn i kartlegginga vil opplæringsavdelinga kunne fortsetje å følgje opp skulane på ein systematisk måte i arbeidet med internasjonalisering.

2 Gjennomføring av kartlegginga 2018

Kartlegginga 2018 er utarbeidd av opplæringsavdelinga med utgangspunkt i tidlegare års undersøkingar og rapportar. Verktøyet som er brukt til utarbeiding av den elektroniske undersøkinga samt uthenting av data er SurveyXact. Den 29. januar 2019 vart det sendt ut ein e-post til offisielt postmottak ved dei vidaregåande skulane med lenke til ei elektronisk undersøking. Ved utgangen av februar hadde 33 av 33 vidaregåande skular svart på undersøkinga. Dette representerer ein svarprosent på 100%. Skular som Fagskulen i Hordaland, Hyssingen produksjonsskule og Manger folkehøgskule er ikkje med i undersøkinga. Vi gjer også merksam på at ein av skulane som har svart på undersøkinga har meldt at dei berre svarer for den yrkesfaglege delen av skulen, og dermed ikkje rapporterer på aktivitet som kan ha funne stad innan studiespesialiserande eller –førebuande fag.

Det er ikkje gjort store endringar i spørjeskjema samanlikna med tidlegare år. Dersom det er endringar som er viktig for resultatet, vil det opplysast om det i teksten. Vi gjer og merksam på at det kan vere ein overlapping av nye og gamle EU-program i samanlikningsmaterialet.

3 Topp 3 av dei viktigaste funna

- 97% av skulane har hatt internasjonale aktivitetar i 2018
- Internasjonal aktivitet på alle utdanningsprogram
- 94% av skulane meiner det er ein viktig motivasjonsfaktor for internasjonalisering at elevane får internasjonal erfaring

---

¹ I 2010 gjennomførte Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) ein nasjonal kartlegging.

4 Tilbakemeldingar om aktivitetar i 2018

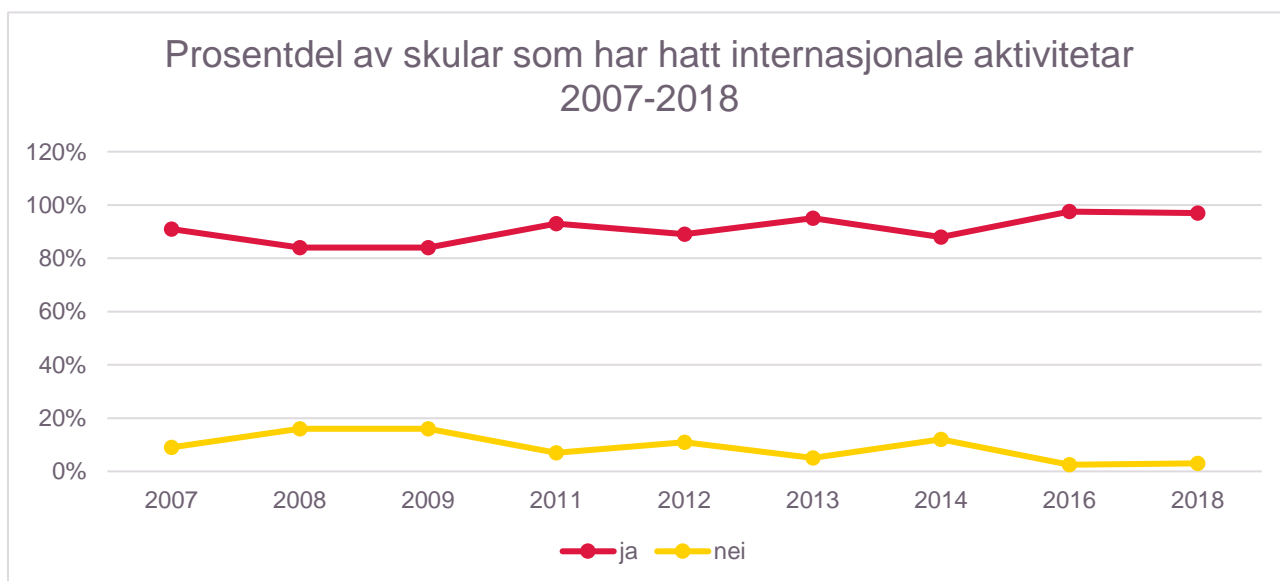
4.1 AKTIVITETSNIVÅ:

Dei vidaregåande skulane i Hordaland har eit høgt internasjonalt aktivitetsnivå, og på spørsmål om skulane har hatt internasjonale aktivitetar i 2018, svarer 97% av skulane «ja». Det er berre ein skule som melder om at dei ikkje hadde internasjonale aktivitetar i fjor. På spørsmål om kva som er årsaka til at det ikkje er gjennomført internasjonale aktivitetar, er det gitt tilbakemelding om at dette ikkje har vore prioritert på skulen. Det er viktig å presisere at dette spørsmålet berre krev eit «ja», «nei» eller «veit ikkje» svar, og at skulane sjølve står fritt til å definere kva dei reknar som internasjonale aktivitetar.

Figur 1: Aktivitetsnivå 2018

Det er gledeleg å sjå at det høge aktivitetsnivået på skulane held fram, og at alle bortsett frå ein skule har hatt eller deltatt i aktivitetar dei klassifiserer som internasjonale.

Figur 2: Prosentdel av skular som har hatt internasjonale aktivitetar 2007-2018

Resultata frå dette spørsmålet over tid, frå 2007 til 2018, viser at skulane i Hordaland har høg aktivitet innan internasjonalisering jamt over. Figur 2 viser at gjennomsnittleg 90% av skulane har internasjonaliseringsaktivitetar i heile perioden. Desse resultata indikerer at det er tradisjon for å arbeide internasjonalt i Hordaland, og at dette arbeidet i høg grad er systematisert.

4.2 TYPAR INTERNASJONALE AKTIVITETAR

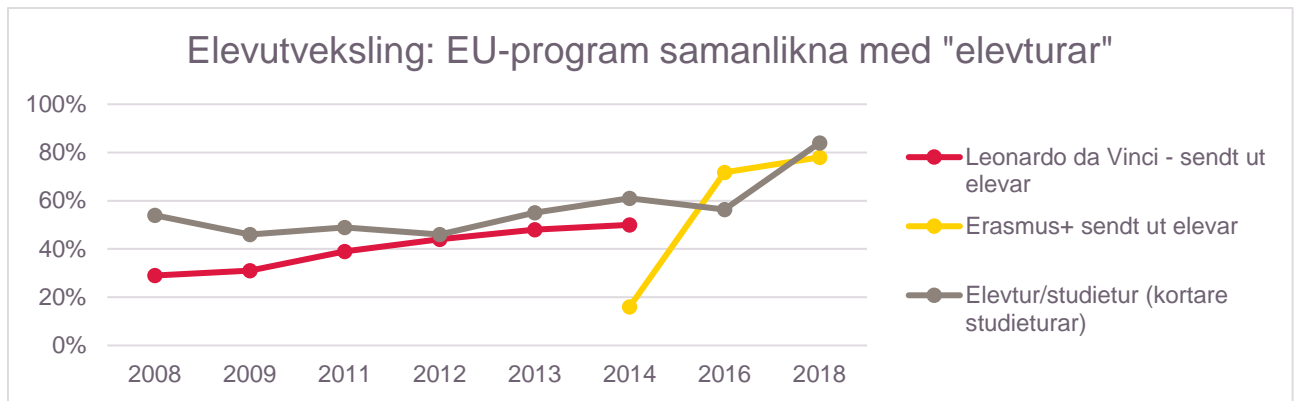
Det finst mange ulike internasjonale aktivitetar ein kan delta i. Basert på erfaringar og tidlegare undersøkingar er det i undersøkinga laga 15 faste kategoriar av aktivitetar, med små variasjonar frå år til år. I tillegg har spørsmålet ein open kategori kor skulane sjølv kan legge til aktivitetar som ikkje passer inn i dei fast oppsette kategoriane.

Tabell 1 viser ei oversikt over prosentdelen av skular som har tatt del i dei ulike fast oppsette kategoriane med aktivitetar. Dei tre mest vanlege aktivitetane i 2018 var «Elevtur/studietur (kortare studieturar)» (84%), «Erasmus+: sendt ut elevar» (78%) og «Erasmus+: strategiske partnerskap» (53%).

Type internasjonale aktivitetar skulane har hatt i 2018	%
Elevtur/studietur (kortare studieturar)	84 %
Erasmus+ sendt ut elevar	78 %
Erasmus+ strategisk partnerskap	53 %
OD-dag	47 %
Erasmus+ tatt imot elevar	44 %
Erasmus+ lærarutveksling	41 %
Elevutveksling - sendt ut avtaleelevar (Vg2 i utlandet gjennom HFK)	34 %
Elevutveksling - tatt imot elevar gjennom utvekslingsorganisasjonar (t.d ASF, YFU, EF)	25 %
Elevutveksling - sendt ut elevar gjennom utvekslingsorganisasjonar (t.d ASF, YFU, EF)	22 %
Språkassistent	19 %
Elevutveksling - tatt imot avtaleelevar gjennom HFK	16 %
Deltaking i Nordplus-prosjekt	13 %
Lærarutveksling (utanom EU-programma)	9 %
Deltaking i Gjør det!-programmet	3 %
Deltaking i EØS-prosjekt	0 %
Andre aktivitetar	47 %

Tabell 1: Type internasjonale aktivitetar skulane har hatt i 2018

Aktiviteten «Elevtur/Studietur» har vore den mest nytta av aktivitetane innan internasjonalisering frå starten av kartleggingane, med unntak av førre kartlegging då denne aktiviteten var nummer to, etter aktivitetar i Erasmus+ programmet. Figur 3 viser også at akkurat denne aktiviteten, elevturar/studieturar, har hatt ein markant auke frå 2016 til 2018, og til samanlikning med tidlegare år. Det er vanskeleg å spekulere i årsakene til dette.

Figur 3: Elevutveksling: EU-program samanlikna med "elevturar"

EU-programmet Erasmus+ VET mobilitet² (Leonardo da Vinci fram til 2014) har vore populær innan yrkesfag i fleire år, og vi ser at det har vore ein auke i buken av programmet frå år til år. Det er positivt at skulane nyttar seg av denne ordninga, då slike mobilitetsprosjekt representerer langvarige relasjonar, i tillegg til at dei bidreg med ekstern finansiering av aktivitetane.

Interkulturell kompetanse er eit av utviklingsområda i «Plan for kompetanseutvikling 2016-2020», og planen har mellom anna som mål å bidra til å auke den internasjonale kompetansen blant lærarar og skuleleiarar. Tilsette på skulane kan søkje om utdannings- og reisestipend til slike aktivitetar frå internasjonaliseringsbudsjettet til opplæringsavdelinga. I tillegg er eit av måla i opplæringsavdelinga si handlingsplan for internasjonalisering at vi skal bidra til lærarutveksling gjennom Erasmus+. Det er derfor gledeleg å sjå at 41% av skulane nyttar seg av Erasmus+midlar til lærarutveksling, samt at 9% gjennomfører lærarutveksling også utanom Erasmus+programmet.

Lærarutveksling kan involvere fleire ulike aktivitetar, t.d. erfaringsutveksling, kurs, hospitering og undervisning i utlandet, men også som følgjepersonar til elevar som er på praksisopphald i utlandet. Lærarutveksling kan og innebere at skulen tar imot utanlandske lærarar på skulen. Vi har sett ein auke i denne typen samarbeid dei siste åra. Resultata tyder på at det er ønskeleg med meir samarbeid mellom lærarar samt at det er interesse for å utvide den internasjonale kompetanse til å famne heile skulefellesskapet. Dette ser vi på som ei positiv utvikling då det vil komme den einskilde lærar, samt skulen og elevane til gode i det lange løp.

Tabell 1 viser også at det er seks skular (19%) som har hatt språkassistent på skulen i 2018. Ein del av den internasjonale strategien og handlingsplanen til opplæringsavdelinga er å prioritere språkopplæring, og det er derfor gledeleg at skulane nyttar seg av mulegheita til å ha ein språkassistent som kan vere med på å bidra i språkopplæringa.

Arbeid med resiprositet er også eit av punkta i handlingsplanen til opplæringsavdelinga for internasjonalisering. Gjennom mange år med internasjonalt arbeid har vi observert at mottak av elevar frå utlandet har vore i mindre skala enn utsending av elevar. Når det gjeld Erasmus+ programmet tek skulane imot litt over halvparten av det dei sender ut totalt. Det har vore ein positiv utvikling dei siste åra. I 2014 tok 24% av skulane imot Erasmus+elevar frå utlandet, medan dette talet auka til 44% i 2018. I tillegg har det vore ein auke i talet på skular som har tatt imot elevar gjennom ulike utvekslingsorganisasjonar, frå 18% i 2016 til 25% i 2018. Auken i mottak av elevar kan ha samanheng med at vi opplever ein auke i utsending av norske elevar

² VET = Vocational Education and Training.

gjennom elevturar, Erasmus+ mobilitet og Erasmus+ partnerskap. Når det er høgare aktivitet og det blir sendt ut fleire elevar, er det naturleg å forvente også å ta imot fleire.

Resultata framstilt i Tabell 1 viser også at det framleis er moglegheiter å hente ut meir finansiering til internasjonale aktivitetar gjennom større deltaking i andre program enn Erasmus+, som t.d. Nordplus, EØS-midlane og Gjør det!-programmet. I motsetning til Erasmus+ mobilitetsprogrammet og Gjør det!, opnar både Nordplus og EØS-midlane, samt andre delar av Erasmus+programmet, også for andre deltakarar enn dei innan yrkesfaglege utdanningsprogram.

Det er 47% av skulane som svarer at dei har ulike andre aktivitetar som ikkje passer inn i dei faste oppsette kategoriane. Mange skular melder om aktivitetar innan bistands- og solidaritetsprosjekt. Slike type prosjekt er ofte eit alternativ til deltaking på OD-dagen. Elles nemner dei einskilte skulane t.d. deltaking i nordisk samarbeid gjennom Vennsbyenes Ungdomskonferanse (VUK), førebuande møte for deltaking i EU-programma, internasjonale samlingar og mottak av skuleleiarar frå utlandet.

4.3 DELTAKING: «Internasjonale aktivitetar innan alle utdanningsprogram»

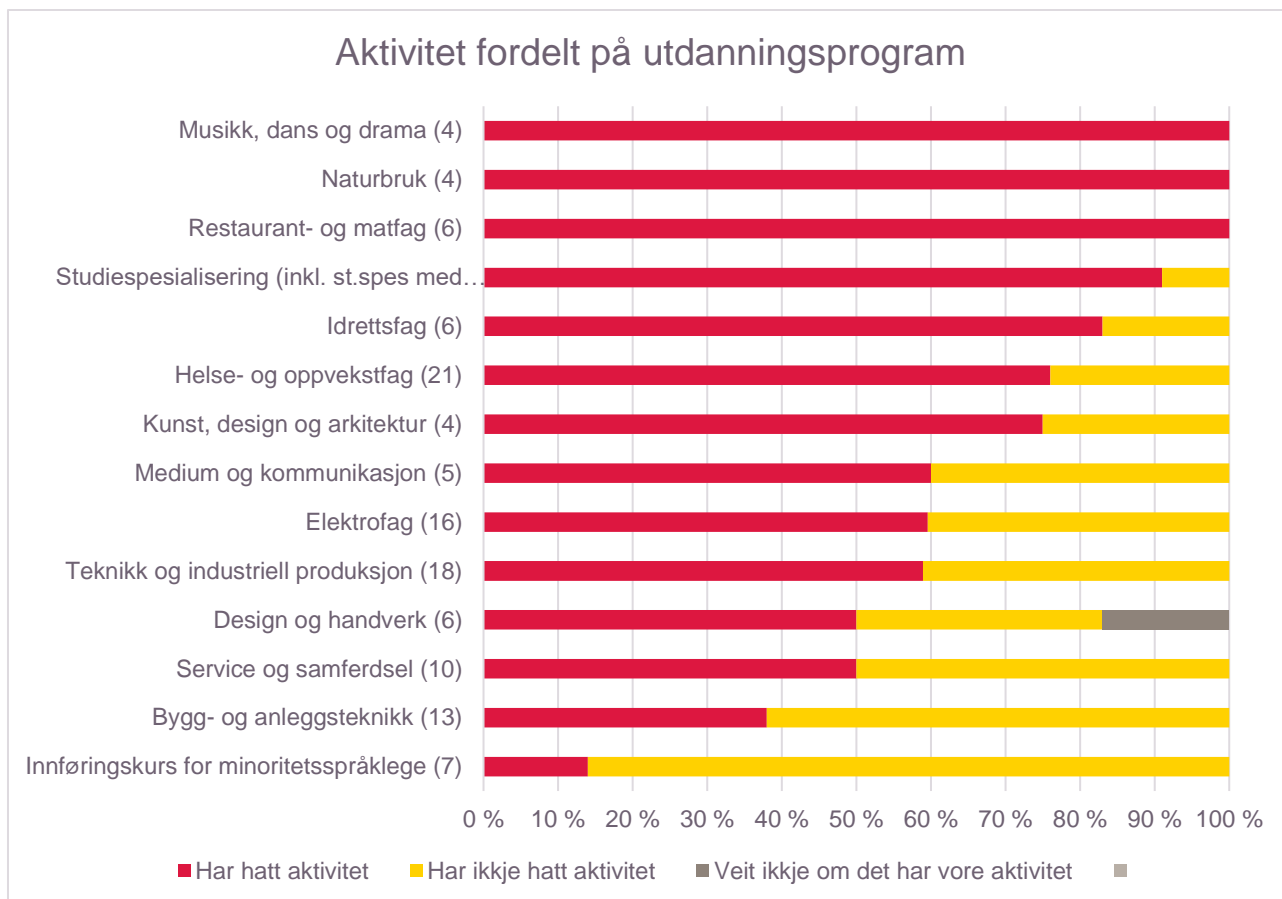
Figur 4 viser ei oversikt over prosentdelen av skular som har hatt, eller ikkje hatt, internasjonale aktivitetar fordelt på dei ulike utdanningsprogramma som skulane har oppgitt at dei tilbyr på skulen. Talet på skular som tilbyr dei ulike utdanningsprogramma står i parentes. Det er positivt at den internasjonale aktiviteten til skulane er spreidd på alle utdanningsprogramma.

Dei fire utdanningsprogramma som har høgast aktivitetsnivå er; Musikk, dans og drama, Naturbruk, Restaurant- og matfag, og studiespesialiserande. Med unntak av studiespesialiserande utdanningsprogram, er det relativt få skular som tilbyr dei tre andre utdanningsprogramma og det skal derfor ikkje så mange skular til før dei oppnår høg utteljing. Samstundes er alle desse tre utdanningane sterkt knytt til internasjonale trendar, og det er naturleg at dei bør ha høg aktivitet innan internasjonalisering.

Studiespesialiserande utdanning har tradisjonelt sett vore svært aktive innan internasjonalisering, og det er kanskje naturleg med tanke på at det er eit generelt og allmenndannande studium, som inkluderer både språk- og samfunnsfag.

Undersøkinga viser ikkje kva for aktivitetar kvart utdanningsprogram har gjennomført, og det er dermed vanskeleg å konkludere med om det er ulike typar internasjonale aktivitetar som skil seg ut for einskilte utdanningsprogram. Studiespesialiserande utdanningsprogram er gjerne mest aktive på dei «tradisjonelle» språk- og studieturane, medan dei ulike yrkesfaglege utdanningsprogramma i stor grad nyttar seg av EU-programma i internasjonaliseringsarbeidet.

Alle dei yrkesfaglege utdanningsprogramma har særskilde gode moglegheiter for finansiering gjennom EU-programma samanlikna med tilbod som er tilgjengeleg for studiespesialiserande og –førebuande utdanningar. Det at 91% av skulane som tilbyr studiespesialiserande, har internasjonale aktivitetar, vitnar om at det er mogleg å ha eit høgt aktivitetsnivå sjølv med avgrensa finansieringsmoglegheiter.

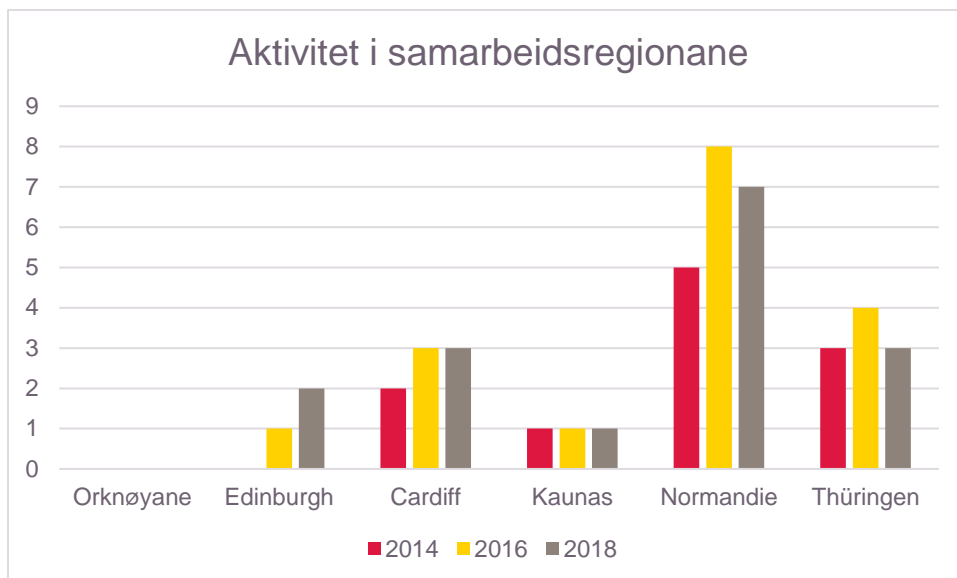
Figur 4: Aktivitet fordelt på utdanningsprogram

4.4 GEOGRAFISK FORDELING

«12 skular har samarbeid i samarbeidsregionane»

Hordaland fylkeskommune og opplæringsavdelinga har formalisert samarbeid med fleire europeiske regionar, og har over lengre tid opparbeidd god kontakt med nøkkelpersonar i samarbeidsregionane som har gitt eit godt og stabilt samarbeid. Opplæringsavdelinga har vidare målsetting om å etablere fleire skulesamarbeid i dei regionane og byande der vi allereie har elevar som tek Vg2 i utlandet (Hordalandsklassar).

Figur 5 viser ei oversikt over talet på skular som har hatt samarbeid i eit utval samarbeidsregionar over ein periode på fire år. Det er 12 skular som melder om ulike samarbeidsprosjekt i fem av samarbeidsregionane til fylkeskommunen i 2018. Tre av skulane har samarbeid med fleir enn ein av regionane. Det er gledeleg at 12 skular har samarbeid i samarbeidsregionane våre, og resultatane i figur 5 viser at dei fleste prosjekta er i dei prioriterte samarbeidsregionane: Cardiff (3), Thüringen (3) og Normandie (7). Dersom ein ser på utviklinga over fleire år er det tydeleg at dei samarbeida som er etablert er gode og stabile, men at vi framleis har mulegheita til å vidareutvikle samarbeidet til å involvere fleire skular.

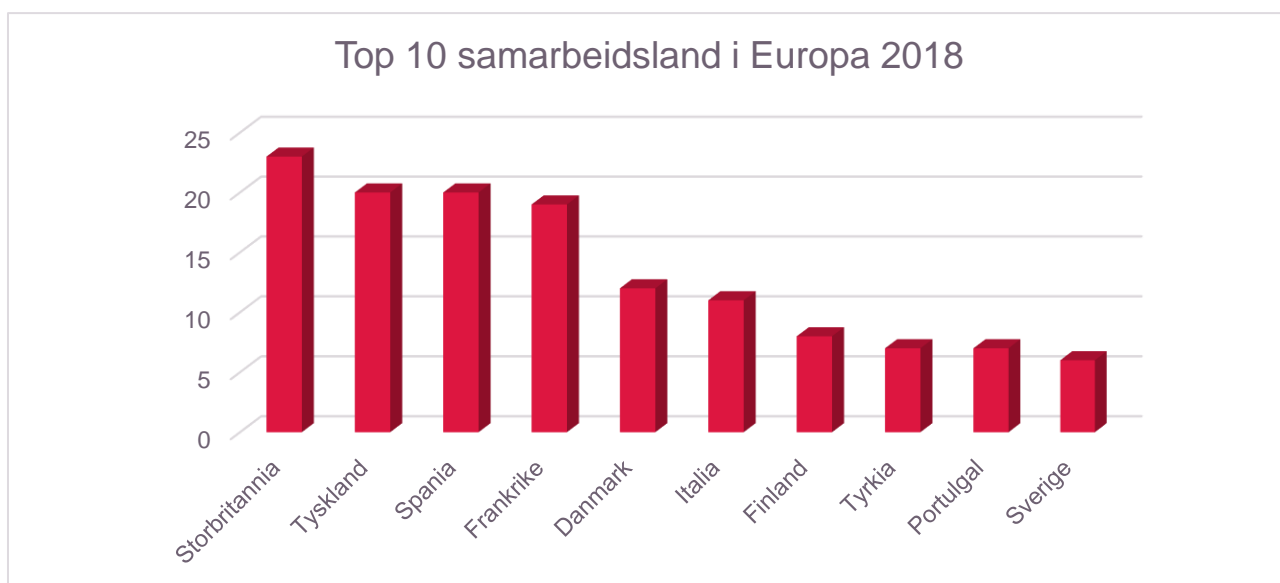

Figur 5: Aktivitet i samarbeidsregionane

«Samarbeid i 31 land i Europa»

På spørsmål om samarbeid i andre europeiske regionar/land opplyser skulane at dei samarbeider med skular, læreverksemdar eller liknande i til saman 31 land i Europa. Talet på land som skulane har samarbeid med er om lag det same som ved kartlegginga i 2016.

Figur 6 viser ei oversikt over dei ti mest brukte samarbeidsland i 2018. I undersøkinga blir det ikkje spurt om kva for aktivitetar ein har i dei ulike landa, så det er vanskeleg å seie noko konkret om kvifor akkurat desse landa er dei mest brukte. Det at Storbritannia, Tyskland, Spania og Frankrike er heilt på topp kan likevel ha samanheng med språk og språkreiser, då det hovudsakeleg er tysk, fransk, spansk og engelsk som blir tilbydd av framandspråk på skulane.

Figur 6: Topp ti europeiske samarbeidsland 2018

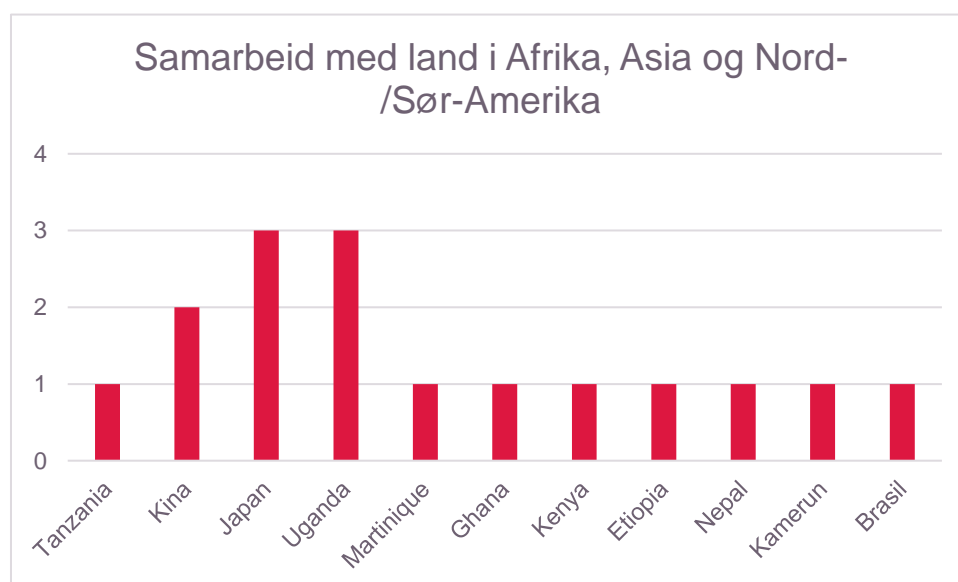
Tyskland, Spania, Frankrike og Danmark er tradisjonelt sett også viktige samarbeidsland når det gjeld yrkesfag. Det er land som har mykje god kunnskap og kompetanse innan særskilde

yrkesfag og område, t.d. matfag i Frankrike, helsefag i Danmark og Spania, og teknologi og handverk i Tyskland.

Det at det er flest samarbeid med Storbritannia kan og ha samanheng med språk. Storbritannia omfattar samarbeid i fleire land; England (11), Skottland (5), Wales (3) og Shetland (4). Det kan vere lettare å få til samarbeid i Storbritannia fordi terskelen for å ta kontakt er lågare når det er eit språk fleire meistrar. For nokre av dei yrkesfaglege utdanningsprogramma, t.d kontorlag og nokre område innan helsefag, har språk og kommunikasjonsferdigheiter stor innverknad på praksis mulegheitene og då kan det, av praktiske omsyn, vere meir tenleg å ha samarbeid i engelsktalande land.

«Samarbeid i Asia, Afrika og Amerika»

Skulane i Hordaland har og samarbeid med land utanfor Europa. Det er til saman 12 skular (63%) som opplyser at dei har samarbeid i 11 ulike land i Afrika, Asia eller Nord/Sør Amerika. Figur 7 viser ei oversikt over landa skulane opplyser om samarbeid med: Japan, Uganda, Kina, Tanzania, Ghana, Kenya, Etiopia, Nepal, Kamerun og Brasil. I tillegg er det ein skule som har samarbeid i Fransk Martinique.

Figur 7: Samarbeid i Afrika, Asia og Nord-/Sør-Amerika 2018

4.5 GJENNOMFØRING AV AKTIVITETANE

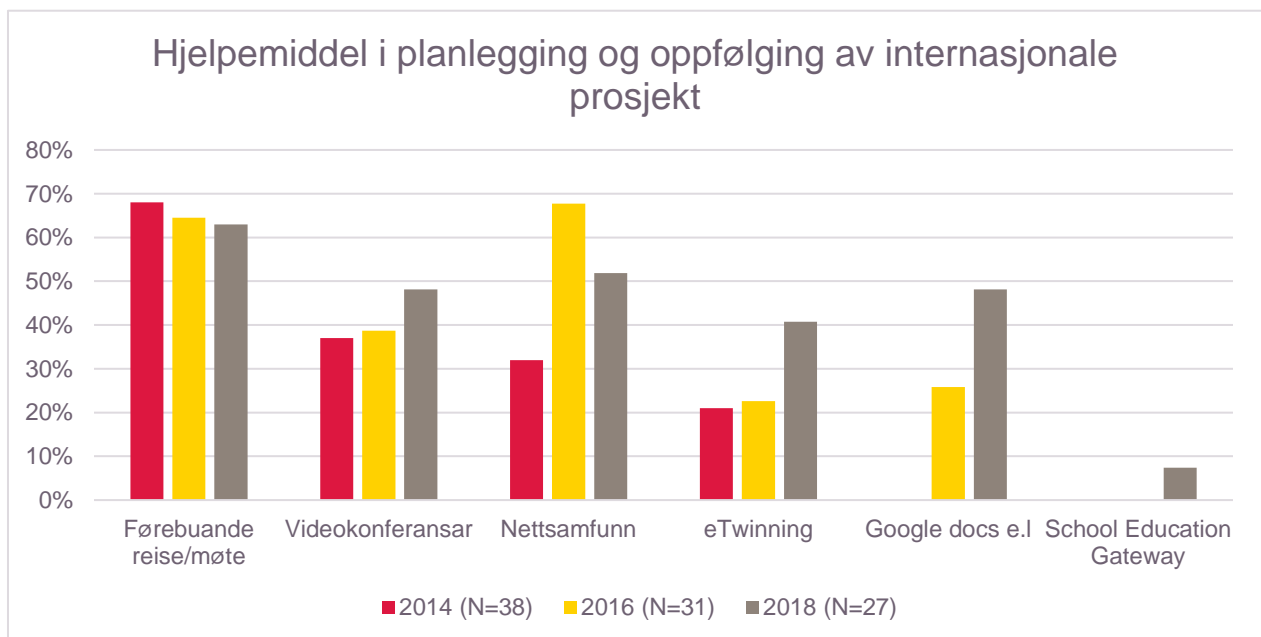
På spørsmål om det var nokre aktivitetar som var planlagde, men som ikkje blei gjennomførte, svarte 30 skular «nei» (94%) og 2 skular «ja» (6%). Årsaker skulane nemner for at aktivitetar ikkje er blitt gjennomførte, er i det eine tilfelle at det ikkje var nok interesse frå elevane i det aktuelle utdanningsprogrammet som ynskte seg til utlandet i praksis. I det andre høvet viste det seg at det vart for kort tid til planlegging.

Figur 8: Planlagde aktivitetar som ikkje vart gjennomført 2018

4.6 FØREBUING AV INTERNASJONALE PROSJEKT

Skulane tar i bruk ulike hjelpemiddel og verktøy i førebuing av internasjonale prosjekt. I undersøkinga er det sett opp seks førehandsbestemte kategoriar og eit ope spørsmål kor dei kan legge til andre hjelpemiddel.

Figur 9: Hjelpemiddel i planlegging og oppfølging av internasjonale prosjekt (2014-2018)

Ut frå resultatata framstilt i figur 9, ser vi at teknologi og ulike digitale hjelpemidlar blir brukt meir hyppig no enn tidlegare. Bruken av videokonferansar og ulike nettbaserte løysingar har auka dei siste fire åra. Bruken av videokonferanse har auka frå 37% av skulane som brukte dette verktøyet i 2014, til 48 % i 2018. Bruken av eTwinning har auka frå 21% i 2014 til 41% i 2018, og Google Docs frå 26% i 2016 til 48% i 2018. Den auka bruken av eTwinning kan ha

samanheng at det i nyare Erasmus+ samarbeidsprosjekt er krav om at denne plattformen nyttast i prosjekta.

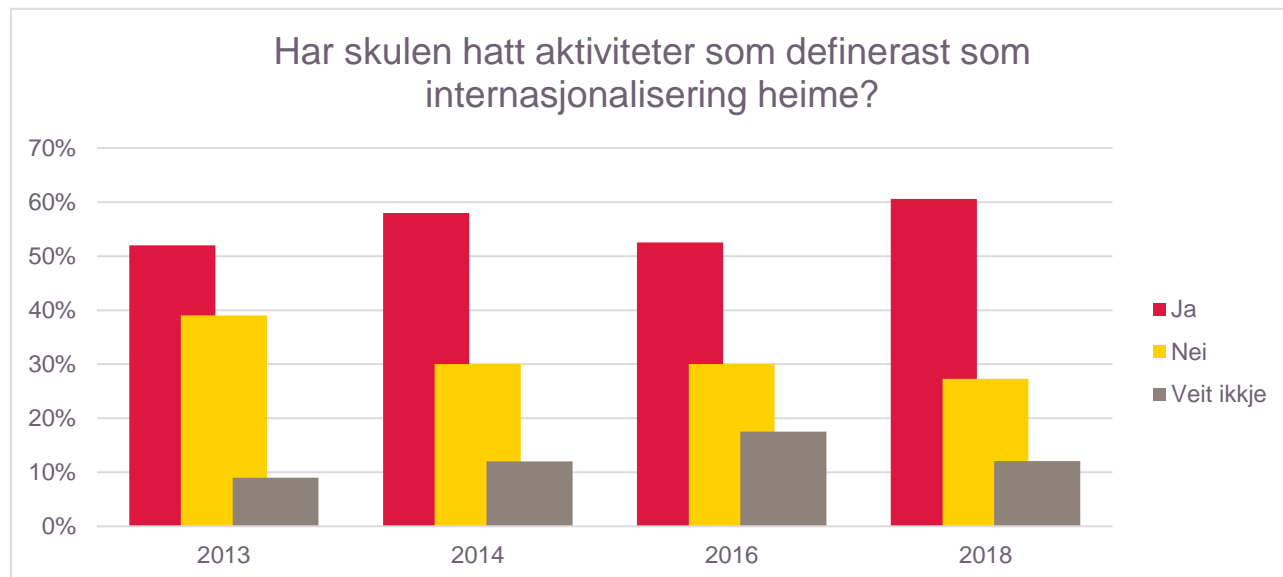
Førebunande reiser er framleis ein av dei mest populære førebuingsaktivitetane til skulane, sjølv om vi observerer ein liten nedgang frå år til år. Dette er ein aktivitet som kan vere særst nyttig, men som krev økonomiske ressursar. I tidlegare EU-program var det høve til å søkje om midlar også til førebuande reiser, men dei siste åra har denne mulegheita blitt betrakteleg avgrensa. Ettersom førebuande reiser er eit viktig middel for vellukka prosjektsamarbeid har skulane framleis høve til å søkje om økonomisk støtte til dette gjennom internasjonaliseringsbudsjettet til opplæringsavdelinga.

I tillegg til dei faste kategoriane av hjelpemiddel, er det bruk av telefon og e-post som blir nemnt under «Anna».

5 Internasjonalisering «heime»

Internasjonalisering heime er eit av satsingsområda i den internasjonale handlingsplanen til opplæringsavdelinga. Føremålet er å bevisstgjere skulane på at skulen kan delta i internasjonale aktivitetar eller prosjekt utan at alle må reise utanlands, og få skulane til å bruke den internasjonale kompetansen som fins på skulen og i nærmiljøet – tydeleggjere det fleirkulturelle aspektet i opplæringa.

På spørsmål om skulane har hatt aktivitetar som dei definerer som internasjonalisering heime, svarer 20 (61%) av skulane «ja», 9 (27%) «nei», medan 4 (12%) ikkje var sikre.

Figur 10: Internasjonalisering heime (2013-2018)

Figur 10 viser at det er fleire skular som har aktivitetar dei definerer som internasjonalisering heime enn tidlegare år. Skulane står fritt til å definere og skrive kva type aktivitetar dei ser på som internasjonalisering heime. Dette kan resultere i at ikkje alle aktivitetar som kan høyre innunder denne kategorien blir rapportert, men skulane som melder om internasjonale aktivitetar heime, har mange gode tiltak og aktivitetane viser eit stort mangfald.

Tilbakemeldingane frå skulane viser at nokre av aktivitetane kan knytast til fagundervisning og kompetansemål. Aktivitetar som nemnast er til dømes det å arbeide tverrfagleg med språkfaga, eller ha fagleg kontakt med lærarar og andre skuleklassar i utlandet via internett.

Mange av aktivitetane og prosjekta som skulane har i utlandet, fører også med seg aktivitetar som kan klassifiserast som internasjonalisering heime. Først og fremst i form av førebuing og oppfølging av aktivitetane og prosjekta skulen deltar i. Skulane nemner aktivitetar som presentasjonar av og om opphalda, dele erfaringar med medelevar og lærarar. Det kan også arrangerast spesielle dagar som er knytt til ulike prosjekt (t.d. miljøprosjekt som bidrog i samband med miljødag). I tillegg fører slikt arbeid ofte til meir internasjonalt nærvær på skulane då dei tar imot elevar og lærarar frå samarbeidsskular i utlandet. Det kan t.d. vere at skulane er vertskap og arrangerer ulike aktivitetar for utanlandske grupper av lærarar, skuleleiarar, studentar og/eller elevar, eller dei tar i mot lærar- eller språkassistentar frå utlandet. Desse aktivitetane involverer gjerne større delar av skulen sine tilsette og elevar enn dei som får moglegheita til å reise ut.

Mange av skulane organiserer og arrangerer også internasjonale dagar og/eller andre enkeltståande aktivitetar. Her nemnast aktivitetar som OD-dag, internasjonal dag (ulike stasjonar knytt til internasjonalisering og miljø), internasjonal frukost for alle elevar og tilsette ved skulen, internasjonal veke, språk kafé med fokus på integrering og språktrening for minoritetsspråklege, taste my country, «OL», internasjonal julesangkonkurranse, samt ulike innsamlings- og solidaritetsaksjonar. Mange av aktivitetane skulane gjennomfører vitnar om at skulane er flinke og medvitne på å synleggjere det fleirkulturelle i opplæringa.

6 Planlagde aktivitetar for 2019

For å få ei oversikt over kva for planar skulane har framover for internasjonaliseringsarbeidet, er det lagt til spørsmål om dei har planar om å gjennomføre internasjonale aktivitetar neste år, og kva type aktivitet dei planlegg. Det var 32 skular (97%) som svarte at dei har planar om å gjennomføre internasjonale aktivitetar i 2019, 1 skule (3%) svarta at dei ikkje har konkrete planar.

Resultata framstilt i Figur 11, viser at skulane først og fremst planlegg å sende ut elevar gjennom Erasmus+programmet (84%). Andre aktivitetar er «Elevtur/Studietur» (69%), «Erasmus+: søkje nye midlar» (66%), «Erasmus+ lærarutveksling» (63%) og «Erasmus+ ta imot elevar» (59%).

I kategorien «Andre aktivitetar», nemner skulane aktivitetar som elevutveksling gjennom eigne avtalar på skulen (Vg2), internasjonale dagar, solidaritetsarbeid, vertskap for utanlandsk studiegruppe, NORAD-prosjekt i Nepal, deltaking i Erasmus+ Aktiv Ungdom-programmet og Europeisk ungdomsparlament.

Figur 11: Planlagde aktivitetar for 2019

7 Hindringar for internasjonalisering

I undersøkinga er det lagt opp til at skulane kan gi tilbakemelding om ulike hindringar i samband med internasjonaliseringsarbeidet. Spørsmålet hadde seks fastsette kategoriar og eit ope spørsmål.

Sjølv om mange av skulane får økonomisk støtte gjennom internasjonaliseringsbudsjettet til opplæringsavdelinga og EU-programma til å gjennomføre aktivitetar, dekker ikkje dette alle kostnadene eller tidsbruken i samband med planlegging og gjennomføring av prosjekta. Resultata viser at skulane ser tid og pengar, heller enn kunnskap, som dei største hindringane for internasjonaliseringsarbeidet.

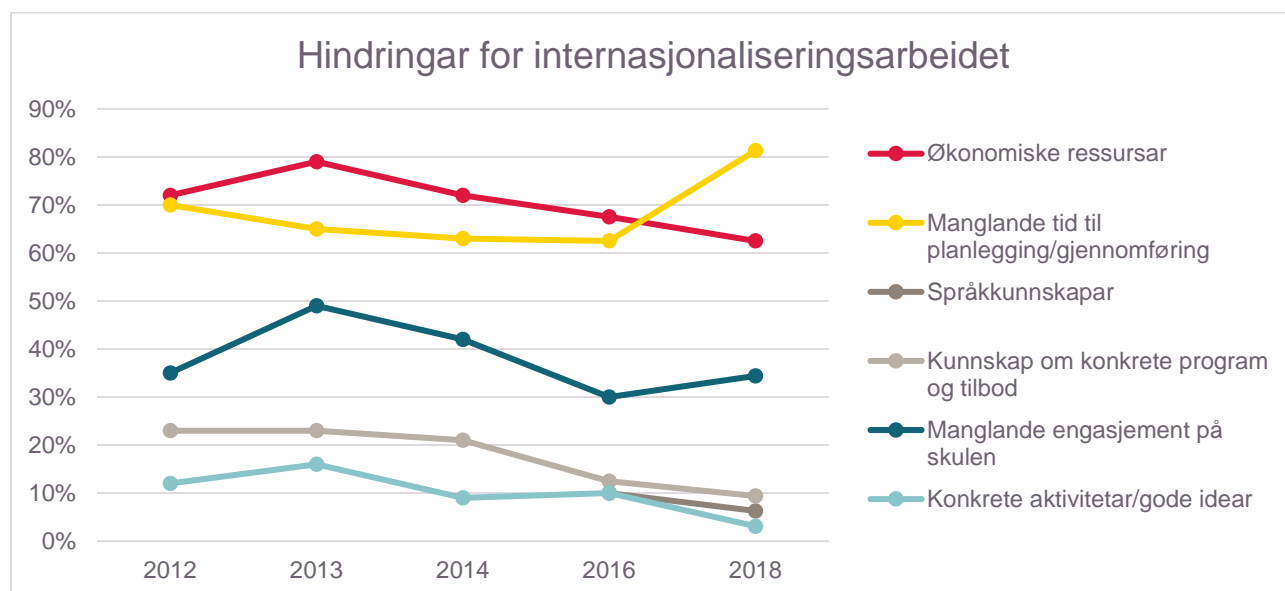
Figur 12 viser at det er spesielt to faktorar som opplevast som hindringar for internasjonaliseringsarbeidet, mangel på økonomiske ressursar og tid til planlegging/gjennomføring. Desse to faktorane har vore dei største hindringane i alle åra kartlegginga har vore gjennomført. Resultata i 2018 viser at det for første gang er «mangelnde tid til planlegging/gjennomføring» som oppfattast som det størst hinderet heller enn «økonomiske ressursar».

Det var få skular som la inn kommentar under den opne kategorien «Anna». Nokre av skulane presiserte dette med mangelnde kapasitet og tidsressurs til arbeidet.

Ein skule uttrykte at dei opplever at økonomi også kan vere eit hinder for mottak av utanlandske elevar. Då gjeld det ikkje økonomien på eigen skule, men heller at bukostnadene i Norge er så høge at utanlandske elevar ikkje finn eigna bustad for opphald sine og resulterer i at dei må takke nei til opphald i Norge.

Ein annan problemstilling som blir løfta fram er at skulane opplever at det kan vere vanskeleg å finne elevar som faktisk ønskjer å delta og reise på utanlandsopphald.

Figur 12: Hindringar for internasjonalarbeidet (2012-2018)

8 Motivasjonen bak og effektar av internasjonalisering

8.1 MOTIVASJON FOR INTERNASJONALISERING

På spørsmål om kva som er hovudmotivasjonen bak internasjonaliseringstiltaka på skulane, viser resultatane at dei fem viktigaste grunnane er; «å gi elevane internasjonal erfaring», «interkulturell kompetanse», «lære av erfaringane til skular i andre land», «gi elevane ei ny tilnærming til faget» og «betre språkkunnskap».

Figur 13 viser resultatane av tilbakemeldingane frå skulane på alle dei 11 fastsette motivasjonsfaktorane. Det at over halvparten av kategoriene innan motivasjonsfaktorar har verdi over 50%, tyder på at det er mange faktorar som spelar inn i internasjonalarbeidet, og at dei ulike aktivitetane har ulik motivasjon.

Figur 13: Hovudmotivasjon for internasjonalisering 2018

Det å gi elevane internasjonal erfaring har vore den viktigaste motivasjonsfaktoren sidan 2008 og har halde seg relativt stabil gjennom heile periode. Interkulturell kompetanse har utvikla seg jamt til å bli ein viktigare motivasjonsfaktor, frå 79% av skulane i 2014 til 94% i 2018. Opplæringsavdelinga har, gjennom handlingsplanen for internasjonalisering, hatt fokus på interkulturell kompetanse, og tilbakemeldingane frå skulane viser at dette arbeidet ber frukter.

Betre språkkunnskapar er framleis viktig for mange av skulane, men denne faktoren er ikkje like stor motivasjonsfaktor som tidlegare. Vi observerer ein nedgang frå 84% av skulane i 2014 som meinte dette var ein viktig motivasjonsfaktor til 69% av skulane i 2018.

Det at internasjonal erfaring, interkulturell kompetanse og betre språkkunnskapar er blant dei viktigaste motivasjonsfaktorane understreker at den internasjonale dimensjonen i utdanninga og opplæringa er viktig for skulane.

Det er positivt at 72% av skulane meiner at det å lære av erfaringane til skular i andre land er ein viktig motivasjonsfaktor. Det tyder på at skulane prioriterer skuleutvikling, og at det er mulegheiter for å hente inn erfaring frå andre for å løyse utfordringar som er felles for alle.

Resultata frå 2018 viser også at det å kunne gi elevane ei ny tilnærming til faget sitt er ein viktig motivasjonsfaktor. Dette antyder at internasjonal erfaring er med på å bidra med fagleg utvikling og motivasjon i tillegg til generell internasjonal kompetanse.

Det er fem skular som melder om andre motivasjonsfaktorar i den opne kategorien «Anna», nokre av tilbakemeldingane er overlappende og kan vere både ein motivasjonsfaktor og ein effekt.

Ein skule trekker fram ein viktig fagleg motivasjonsfaktor, at utanlandsopphald gir elevane mulegheita til å bruke nytt utstyr og ny teknologi. Ein annan skule trekk fram viktigheita med

nordisk samarbeid for å fremme felles nordisk identitetsbygging. Det at internasjonalt arbeid bidreg til haldningsskapande samarbeid er også ein motivasjonsfaktor som er nemnd. Andre skular melder at Europakunnskap og demokratiforståing er viktige motivasjonsfaktorar, spesielt i samband med deltaking i European Youth Parliament (EYP).

8.2 EFFEKTANE AV INTERNASJONALISERING

Den internasjonale strategien til Hordaland fylkeskommune har som mål at internasjonalt arbeid skal bidra til ei berekraftig utvikling av Hordaland som ein attraktiv og konkurransedyktig region, og at ungdom får internasjonal kompetanse, erfaring og medansvar. I tillegg har opplæringsavdelinga mellom anna som mål at internasjonale aktivitetar skal vere ein integrert del av det daglege arbeidet på skulane.

På spørsmål om effektane av internasjonaliseringstiltaka, la kartlegginga opp til eit ope spørsmål der skulane kunne svare fritt. Resultata viser at internasjonaliseringsarbeidet gir effektar som er i tråd med målsettinga til Hordaland fylkeskommune og opplæringsavdelinga.

Skulane melder om mange positive effektar av internasjonaliseringsarbeidet. Dei melder om effektar for den einskilde deltakar (både elev eller lærar), men og positive effektar for skulen som heilheit gjennom undervisning, miljø og samhald. I mange av tilbakemeldingane er det tydeleg at personlege effektar og overordna effektar for skulen som organisasjon ofte går hand i hand, og at dei er avhengig av kvarandre.

Internasjonaliseringsarbeidet gir både elevar og lærarar auka språkkompetanse, utvida kulturforståing og internasjonal erfaring. Spesielt språkreiser gir elevane høve til å bruke og forstå framandspråk i ein naturleg kontekst. I tillegg trekkjer skulane fram at elevar og lærarar både erfarer og lærer språk parallelt med at dei får innsikt i europeisk historie og kultur. Ein skule trekker også fram nytta av nordisk samarbeid, at denne type samarbeid bidreg til utvida språkkunnskap om dei nordiske språka og at dette gir meirverdi. Dette er i tråd med opplæringsavdelinga si målsetting og satsing på Nordisk samarbeid (inngår i opplæringsavdelinga sitt samarbeid med Bergen kommune).

Mange av skulane seier også at internasjonaliseringsarbeidet har ein motiverande effekt på både elevar og lærarar. Deltaking i slike aktivitetar gir positive opplevingar, og nye perspektiv på skule og læring. Både elevar og lærarar får med seg verdfulle opplevingar, og får løfta blikket ut i verden. Dette gir viktige perspektiv på eigen læring og undervisning.

Internasjonaliseringsarbeidet kan og vere med å bidra til auka trivsel for elevane, og at det gir eit grunnlag for eit godt læringsmiljø i klassane. Det er også gitt tilbakemeldingar om at faglege diskusjonar på skulen blir betre og at ein er meir open for nye idear. I tillegg melder ein skule at internasjonaliseringsarbeid bidreg til eit framtidsperspektiv på utdanning.

Yrkesfagelevane får utvida fagkunnskap og nytt fagleg perspektiv på eiga utdanning. Dei får eit anna innsyn i yrket sitt, og får prøve seg i praksisplasser som er annleis enn det dei ville fått i Norge gjennom Yrkesfagleg fordjuping (YFF). Vg2 byggfagelevar som får høve til å lære om sør-europeiske byggtradisjon og konstruksjonsmåtar, eller elektrofagelevar som får arbeide innan fagområde som er store i Europa, men små fagområde i Nore er nokre eksemplar på dette. I tillegg til den yrkesfaglege erfaringa og kompetansen vil yrkesfagelevar også få interkulturell kompetanse gjennom å måtte arbeide saman med fagpersonar i ei bedrift med eit anna språk og tradisjon.

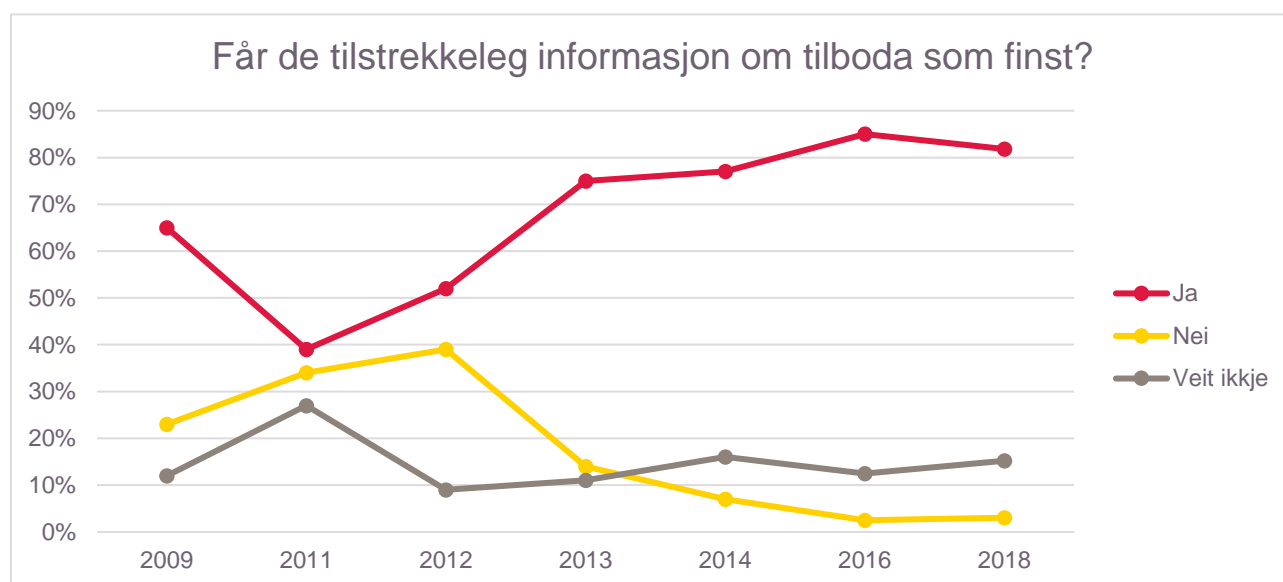
Dei positive effektane for skulen understreka av mange. Internasjonaliseringsarbeidet skaper engasjement og samhald. Fleire skular trekk fram at arbeidet bidreg til eit positivt arbeids- og læringsmiljø, og at det gir kompetanseheving. Skulane nemner også at internasjonaliseringarbeidet er blitt meir integrert i det daglege arbeidet og viser til at det er med i utviklingsplanane til skulen. Dette tyder på at internasjonaliseringarbeidet er viktige satsingsområde for skulane.

Andre tilbakemeldingar tyder på at det å delta i internasjonale aktivitetar og utanlandsopphald kan gi kjennskap og tryggleik i det å ha kontakt med andre nasjonalitetar, og at aktivitetane er med på å skape eit grunnlag for større forståing for korleis andre tenkjer og løyser utfordringar som er felles for alle – og seg sjølv. Gjennom å lære av andre, lærer ein og om seg sjølv. Elevane opplever meistring både fagleg og sosialt, og dette gir personleg styrke. Ein skule melder at internasjonalisering er med på å bidra til å gjere elevane til betre medelevar og hindre utanforskap.

9 Informasjon og oppfølging

På spørsmål om skulane får tilstrekkeleg informasjon om tilboda som finst i høve til internasjonale aktivitetar, svarar 27 skular «ja» (82%), ein skule «nei» (3%) og fem skular «veit ikkje» (15%).

Figur 14 illustrerer tilbakemeldingane frå skulane om dei får tilstrekkeleg informasjon frå 2009 til 2018. Samanliknar vi resultatane på dette spørsmålet frå 2009 fram til i dag ser vi at det er ein positiv utvikling. Det er færre skular som meier at dei ikkje får tilstrekkeleg informasjon. Dette resultatet forsterkar dermed funnet om at er andre faktorar enn kunnskap som er til hinder for internasjonaliseringarbeidet.

Figur 14: Informasjon

I tidlegare undersøkingar har vi i samband med dette spørsmålet også bedt skulane om å krysse av på ulike informasjonskanalar dei ønskjer å få informasjon igjennom. I år gjorde vi dette spørsmålet om til eit ope spørsmål for å ikkje avgrense svara til våre førehandsbestemte kategoriar. Svarene blei likevel i stor grad dei same som ved tidlegare år, ein blanding av det digitale og det personlege.

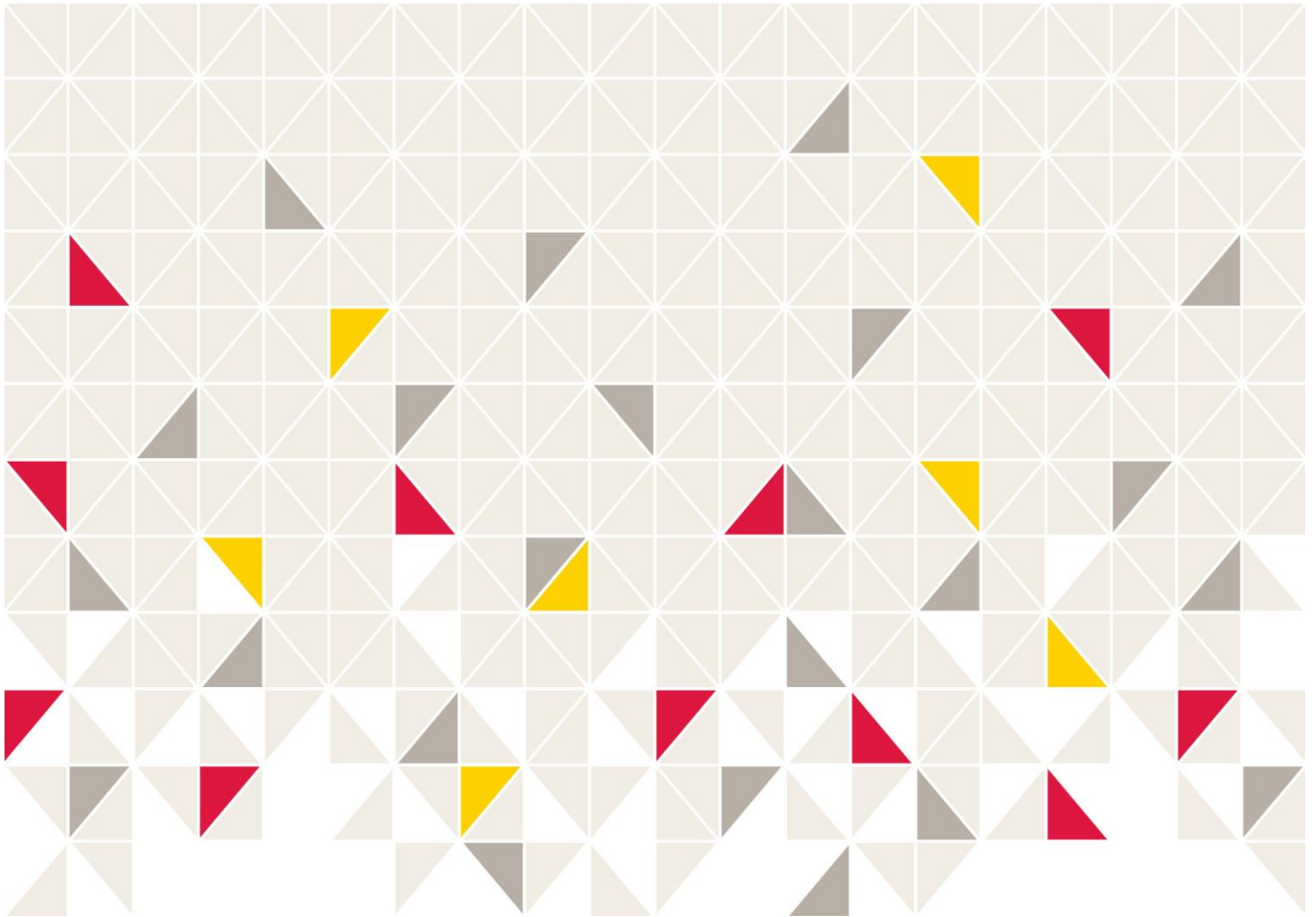
Mange ønskjer å få informasjon via e-post, men nesten like mange ønskjer også å få tilbod om å delta på kurs, seminar og informasjonsmøte. Mange nemner at ordninga med eige fag på it's learning fungerer godt og ønskjer at dette blir brukt i framtida også. I tillegg melder skulane at dei kunne tenkje seg informasjon via nettsider, intranett eller facebook, ein skule ønskte eit eige område på intranett. Mange av tilbakemeldingane er ei blanding av fleire informasjonskanalar.

I årets undersøking vart det lagt til eit ekstra spørsmål i denne delen, eit ope spørsmål om korleis opplæringsavdelinga best kan støtte og legge til rette for at skulane i best muleg grad skal kunne lukkast i internasjonaliseringsarbeidet. Skulane kom med mange gode tilbakemeldingar, og ein del av svara går igjen. Hovudsakeleg er dei nøgde med den oppfølginga dei får, men har i tillegg nokre gode forslag og tilbakemeldingar. Skulane ønsker at opplæringsavdelinga skal fortsette med å vere tilgjengeleg for spørsmål og rettleiing, og dei er nøgde med bruken av it's learning faget.

Eit konkret forslag var ønske om ei fast ordning der opplæringsavdelingane besøker utvalde skular i løpet av skuleåret. Eit anna ønske omhandlar å skape møteplasser til erfaringsutveksling mellom skulane, både fysisk og digitalt. Skulane nemner også at dei ønsker at opplæringsavdelinga skal vere ein pådrivar for strukturert erfaringsutveksling for skulane som har lukkast med ulike formar for internasjonalisering.

Det er også uttrykt ønske om at arbeidet i større grad koordinerast med den yrkesfaglege delen av opplæringsavdelinga, slik at ein på den måten kan få eit tettare samarbeid også med bedrifter.

Mange presiserte at dette med informasjonsmøte og støtte til søknadsskriving er viktige element i oppfølginga av skulane. Vidare ønsker dei å kunne delta på kurs og seminar i samband med internasjonaliseringsarbeidet. Skulane melder også at det er ønskeleg at informasjonsmøte og seminar blir planlagt i god tid, for å gi fleire mulegheit til å delta. Her kommenterer også ein skule at nokre av møte skulle vore opne for fleire ved skulen enn internasjonal kontaktperson.

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og

